

и со стороны здоровых сверстников. Концепция инклюзивного образования отображает одну из главных демократических идей — все дети являются ценными и активными членами общества. Обучение в инклюзивных образовательных учреждениях является полезным как для детей с особыми образовательными потребностями, так и для других детей, членов семей и общества в целом.

Список цитируемых источников

1. Колупаева, А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. — К. : АТОПОЛ, 2011. — 274 с.
2. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» № 1/9—487 від 12.10.15 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna—osvita/48151/>. — Дата доступу: 12.12.2017.
3. Россихина, И. Г. Социальная инклюзия студентов как функция учреждения среднего профессионального образования : дисс. ... канд. соц. наук. / 22.00.04 — социальная структура, социальные институты и процессы / И. Г. Россихина. — Ростов н/Д : [б.н.], 2010 — 174 с.
4. Ярская, В. Н. Инклюзия — новый код социального равенства / Ярская В. Н. // Образование для всех : политика и практика инклюзии : сб. науч. статей и науч.-метод. материалов. — Саратов : Научная книга, 2008. — С. 68—78.
5. Конвенція про права дитини (20 листопада 1989 року) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021/print1487670738896675. — Дата доступу: 12.12.2017.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю» 02.12.2005р. № 691 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://info.rehab.org.ua/russian/zakonodavstvo/nakazu/stvorennia_umov/. — Дата доступу: 12.12.2017.
7. Олійникова, Н. Д. Методичні рекомендації щодо роботи з дітьми із особливими потребами : посібник для практичних психологів, соціальних педагогів, педагогів, батьків. / Н. Д. Олійникова, Л. О. Дудченко, С. В. Кудлай. — Первомайськ : [б.в.], 2011. — 136с.
8. Стреж, Л. Психологічний супро від дітей з ОНР у дошкільному навчальному закладі / Л. Стреж // Інклюзивна освіта : стан та перспективи розвитку в Україні: Науково-методичний збірник до Всеукраїнської науково-практичної конференції ВФ «Крок за кроком» — К. : ФО-П., 2007. — С. 128—130.
9. Інклюзивна освіта: основні положення [Електронний ресурс] / Інклюзивна освіта / Вінницький обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів.— Режим доступу: http://www.voipopv.vn.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=62&Itemid=89. — Дата доступу: 12.12.2017.

УДК: 371.13:376

В. М. Шевченко,

кандидат педагогических наук

Институт специальной педагогики Национальной академии педагогических наук Украины, лаборатория сурдопедагогики, Киев, Украина

ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ К РАБОТЕ В ИНКЛЮЗИВНОМ ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Введение. В условиях современного развития специального образования в Украине активизируется поиск способов и средств совершенствования профессиональной подготовки педагогов к работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Количество таких детей в последнее время постоянно увеличивается. В данной ситуации использование реабилитационных и коррекционных технологий становится необходимым условием деятельности и в общеобразовательных учебных заведениях, в том числе дошкольных. Традиционной общепедагогической подготовки специалистов в вузах для эффективной работы с детьми, имеющими различные нарушения в развитии, конечно, недостаточно. На современном этапе нужны специально подготовленные воспитатели для работы в условиях инклюзивного обучения [1, с. 54—55].

Проблеме подготовки современного педагога к работе с детьми, имеющими особые образовательные потребности, посвящён ряд исследований отечественных и зарубежных учёных, в частности М. Алексеевой, С. Алехиной, В. Бондаря, М. Гордона, Л. Гречко, В. Зарецкого, В. Засенко, А. Колупаевой, Н. Назаровой, Н. Поповой, Л. Савчук, Т. Сак, В. Синева, В. Тарасун, О. Таранченко, В. Тищенко, Е. Хохлина, А. Шевцова.

Целью статьи есть определение приоритетных направлений совершенствования профессиональной подготовки будущих воспитателей ДООУ к работе с детьми с особыми образовательными потребностями.

Основная часть. Инклюзивное образование в Украине, как педагогическая инновация, переживает сложный путь своего становления. Одним из основных факторов внедрения инклюзивного обучения является подготовка педагогических кадров. Программа подготовки педагогических кадров включает в себя ориентацию на обеспечение позитивного общения и обучения детей с физическими и умственными недостатками [2, с. 141]. Кроме этого, требуется соответствующая переподготовка педагогических кадров.

Воспитатель является важнейшим звеном в организации учебно-воспитательного процесса. Это должны быть педагоги, которые принимают новую систему ценностей, творчески реализуют новые технологии обучения, способны решать проблему социализации детей с особыми образовательными потребностями (далее — с ООП) и владеющих методами и методиками психолого-педагогической диагностики. Они стабильно стремятся к высоким результатам в своей профессиональной деятельности, знают специфику образовательных программ, владеют методиками и технологиями обучения детей с особыми образовательными потребностями, эффективно взаимодействуют с родителями и окружающим социумом [1, с. 55].

На сегодня у большинства педагогов отсутствует специальная психолого-педагогическая подготовка,

мотивация к работе с данной категорией детей, присутствует страх, отчаяние, желание избежать такой работы. К современным проблемам также относятся: профессиональная неподготовленность педагогических кадров к работе с детьми с особыми образовательными потребностями, в общеобразовательной школе, архитектурная непригодность учреждений, недостаточная разработка нормативно-правовой базы, ненадлежащее дополнительное финансирование инклюзивных учреждений, низкий уровень методического обеспечения, негативное отношение родителей детей с нормативным развитием в инклюзивном заведении. Важным фактором, который задерживает развитие этого вида образования, является недостаточная проработка отечественного и зарубежного опыта педагогической работы с детьми, имеющими особенности психофизического развития. Именно этот фактор играет важную роль в развитии инклюзии.

Изменение структуры специального образования и увеличения количества детей дошкольного возраста с проблемами в развитии, «привлечённых» в инклюзивные ДОУ, требует от педагогических вузов пересмотра и совершенствования качественной составляющей учебного процесса, важным звеном которой является повышение профессиональной компетентности преподавателей.

На сегодня предполагается овладение педагогами основными методами обучения и коррекции развития детей с нарушениями психофизического развития; возникает насущная необходимость во введении дополнительных учебных курсов. В то же время, в учреждениях последиplomного педагогического образования необходимо дальнейшее содержательное совершенствование содержания курсов и спецкурсов повышения квалификации. При этом с целью обеспечения равного доступа к качественному образованию, инклюзивные образовательные учреждения должны адаптировать свои программы и планы, методы и формы обучения, использовать имеющиеся существующие ресурсы для удовлетворения индивидуальных потребностей детей [3, с. 196—198]. Поэтому одним из важных направлений современной подготовки будущих воспитателей считаем их подготовку к участию в программах инклюзивного обучения, предоставление им знаний по специальной педагогике и психологии, обеспечение инструментарием и моделями альтернативного обучения для создания собственных индивидуальных коррекционно-педагогических программ для детей с ООП [1, с. 55].

Подготовка специалистов дошкольного профиля в современных вузах Украины, по нашему мнению, может иметь следующую вариативность: 1) подготовка к получению основной специальности по направлению «Дошкольное образование», с дополнением циклов специальными дисциплинами и спецкурсами; 2) подготовка к получению новой специальности по направлению «специальное дошкольное образование», программу которой необходимо разработать и лицензировать; 3) подготовка к получению дополнительной квалификации по специальностям «Логопедия», «Олигофренопедагогика», «Сурдопедагогика», «Тифлопедагогика»; 4) подготовка к реализации программ специализаций при получении одной из вышеупомянутых специальностей.

Готовность педагога к работе с детьми с ООП рассматривается сквозь два показателя: профессиональная готовность и психологическая готовность.

Структура профессиональной готовности имеет следующие составляющие: информационная готовность; владение педагогическими технологиями; знание основ психологии и коррекционной педагогики; знание индивидуальных различий ребёнка; готовность педагогов моделировать занятие и использовать вариативность в процессе обучения; знание индивидуальных особенностей детей с различными нарушениями в развитии; готовность к профессиональному взаимодействию и обучению [1, с. 54—55].

Для совершенствования подготовки студентов направления «Дошкольное образование» выделяем следующие компоненты: теоретико-методический, практический, личностный.

Теоретико-методическая подготовка к работе с детьми с ООП включает в себя: базу знаний с психофизиологических особенностей таких детей, в том числе связанных со спецификой конкретного расстройства (синдром Дауна, расстройства аутистического спектра, глухота, слепота и т.п.), знания об особенностях их учебной деятельности и методик работы с ними.

Практическая готовность включает: владение методиками работы с детьми с ООП; понимание собственных личностных и профессиональных ограничений, владение информацией о специалистах и службах, которые осуществляют общее, специальное медицинское и социально-психологическое сопровождение таких детей (Монтессори-терапия, психологическая диагностика и коррекция и т.п.).

Личностная готовность включает толерантное отношение, позитивный настрой, адекватное восприятие детей с особенностями психофизического развития, осознания собственных амбивалентных чувств и умение с ними обращаться, готовность к налаживанию социального взаимодействия воспитанников с различными уровнями здоровья и развития, умение сотрудничать с родителями.

В структуре психологической готовности выделяют: эмоциональное принятие детей с различными типами нарушений в развитии (принятие—отторжение) готовность привлекать детей с различными типами нарушений к деятельности; удовлетворённость собственной педагогической деятельностью [4, с. 86]. Как дополнительная составляющая готовности воспитателя работать с такими детьми выделяется работа с семьёй ребёнка с особыми потребностями. Такая работа включает развитие толерантного отношения к такому ребёнку других детей и взрослых. Одним из действенных вариантов в работе с ребёнком с особыми потребностями и его окружением можно считать программу «Ребёнок—ребёнку» (автор Дэвид Морли). Эта программа включает шесть инструкций в отношении детей с физическими и психическими недостатками и объясняет, как ориентироваться в различных видах нарушений, даёт понимание особенностей таких детей, их сильных и слабых сторон [1, с. 56—57].

Заключення. В підготовке спеціалістів для інклюзивних дошкільних навчальних закладів повинна бути врахована складність завдань, що стоять перед ними в професійній діяльності: забезпечення кожному дитині доступності навчання, альтернативність форм і установ освіти, отримання в подальшому бажаного освітнього рівня. І в той же час, головним залишається надання необхідної корекційно-реабілітаційної допомоги, психолого-педагогічного супроводу і впровадження ефективних інноваційних технологій розвитку і навчання.

Список цитуємих джерел

1. Кирста, Н. Підготовка спеціалістів дошкільного профілю до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами / Н. Кирста // Освітній простір України. — 2015. — № 6. — С. 54—57.
2. Овод Ю. В. Особливості організації навчального процесу та підготовка педагогічних кадрів для роботи в закладах інклюзивного навчання / Ю. В. Овод // Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (24—25 квітня 2017 року). — Кам'янець-Подільський. — 2017. — С. 141.
3. Прядко, Л. О. Підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчального закладу / Л. О. Прядко // Спеціальна освіта : стан та перспективи : матеріали Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції (17—18 травня 2017 року). — Харків. — 2017. — С. 196—198.
4. Алехина, С. В. Готовність педагогів як основний фактор успішності інклюзивного процесу в освіті / С. В. Алехина, М. Н. Алексеева, Е. Л. Агафонова // Психологічна наука і освіта. — 2011. — № 1. — С. 86.

УДК: 371.13:376

Ю. В. Шевченко

Дошкільне заклад освіти «Ясли-сад комбінованого типу «Веселка»», г. Обухов, Україна

ДОШКОЛЬНЕ ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТЕННЯ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Введення. Кожен людина в країні, незалежно від його стану здоров'я, наявності фізичного або інтелектуального порушення, має право на отримання якісного освіти, яке не відрізняється від освіти здорових людей. Дані Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВОЗ) свідчать про те, що тільки 20% новонароджених умовно вважаються здоровими, а решта дітей страждає порушеннями психофізичного розвитку або перебуває в передхворобному стані. Тому на сучасному етапі розвитку освіти визнання прав такої дитини, його інтересів, потреб, надання допомоги в процесі соціалізації і вибору професійної діяльності є дуже важливим. Саме тому велике значення має інклюзивне навчання, яке передбачає спільне навчання дітей з порушеннями розвитку з їхніми ровесниками [1].

Інклюзія (від *Inclusion* — включення) — це процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціальній житті. В основі інклюзивного освіти лежить ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей і забезпечує рівне ставлення до всіх людей, і при цьому створює спеціальні освітні умови для дітей з особливими потребами. Тому інклюзивний підхід — це створення рівних умов, при яких всі учасники освітнього процесу мають однаковий доступ до освіти. Це стосується і дітей з особливими освітніми потребами (далі ООП), які перебувають в дошкільних навчальних закладах. Спільне з здоровими ровесниками покращує їхнє загальне розвиток: когнітивний, моторний, мовний, соціальний і емоційний [2, с. 59].

Основна частина. Інклюзивне освітня в Україні досить молоде і налічує 5 років активного впровадження, тому вимагає комплексного підходу з боку всіх державних органів влади, громадянства, прийняття рішення. Це пов'язано з тим, що інклюзивні процеси дітей з особливими потребами в країнах пострадянського простору мають свою специфіку, оскільки в них існує система традиційного спеціального освіти. Саме тому такі країни, в тому числі і Україна, розвиваються в умовах особливого соціокультурного статусу, враховуючи позитивні досягнення диференційованого навчання.

Інклюзивне освітня в Україні привертає до себе велику увагу. Її дослідження і проблемами займаються багато вчених: В. Бондарь, М. Гордон, В. Зарецький, В. Засенко, А. Колупаєва, Н. Назарова, Л. Савчук, Т. Сак, В. Синев, В. Тарасун, О. Таранченко, В. Тищенко, Е. Хохліна, А. Шевцов.

В Україні створено законодавча база інклюзивного освіти. Вона забезпечується такими нормативними документами, як: «Про затвердженні Порядку комплектування інклюзивних груп в дошкільних навчальних закладах» (спільний наказ Міністерства освіти і науки України і Міністерства охорони здоров'я від 06.02.2015 №104/52), «Про затвердженні Концепції розвитку інклюзивного освіти» (наказ МОН № 912 від 01.10.2010), «Про затвердженні Порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» (акт Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 року № 872), «Про внесенні змін до постанов Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 року № 346 і від 14 червня 2000 року № 963» (введення посади помічника вчителя загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивним і інтегрованим навчанням), «Про організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» (Лист Міністерства освіти і науки України від 18 травня